

ОТДЕЛНИ ВИДОВЕ ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗАСТРАХОВКИ.

Един от основните принципи за разделение на застрахователните договори е наличието на задължителен елемент при сключването на застраховките. Когато е налице завишен риск от настъпване на вредоносни събития или вредите биха били твърде големи държавата чрез нормативни актове въвежда задължение за сключване на определени видове застраховки. При тези застраховки елемента на доброволност е запазен единствено при избора на Застраховател. В по-голямата част от случаите е предвидена и административна отговорност /глоба/ при несклучването им

1. „Гражданска отговорност” на автомобилистите.

1.1. **Предмет:** При тази застраховка Застрахователят покрива отговорността на застрахованото лице за причинени виновно от него вреди на трето лице по повод притежаването и ползването на МПС. Това означава, че когато едно лице е виновно за ПТП докато управлява МПС, Застрахователят ще изплати щетите на пострадалото от катастрофата лице. Тази застраховка е задължителна и трябва да се сключи за всяко МПС, което е в движение. Застраховката се сключва за период от една година – от дата до дата. Застрахователят покрива отговорността за причинени щети на територията на Европейското икономическо пространство /ЕИП/. В ЕИП се включват Кралство Белгия, Чешката република, Кралство Дания, Федерална република Германия, Република Естония, Република Гърция, Кралство Испания, Френската република, Ирландия, Италианската република, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Великото херцогство Люксембург, Република Унгария, Република Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Република Полша, Португалската република, Република Словения, Словашката република, Република Финландия, Кралство Швеция, Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, Република България, Румъния, Република Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия. Въз основа на допълнителни международни договори териториалното покритие на застраховката е разширено и за държавите Швейцария, Андора и Хърватска без да е необходимо да се заплаща допълнителна премия.

1.2. **Лимит на отговорност:** Застрахователят покрива щетите понесени от третото лице до определен лимит на отговорност. Той се определя според държавата където е настъпило събитието. За България лимитът на отговорност е 700 000 лв. при всяко събитие за едно пострадало лице и 1 000 000 лв. при повече пострадали. За имуществени вреди лимитът е 200 000 лв. за всяко събитие. Важно е да знаете, че ако са причинени вреди над този размер виновният ще трябва да ги изплати на пострадалото лице лично.

1.3. **Застрахован:** собственикът на моторното превозно средство, за което е налице валидно сключен застрахователен договор, както и всяко лице, което ползва моторното превозно средство на законно основание

1.4. **Сключване на застраховката:** При сключването на застраховката следва да се избере компанията, която предлага най-изгодни условия не само по цената. Преценяват се и всички други условия и най-вече финансовата стабилност на компанията. Това е важно, тъй като ако по какъвто и да е начин застрахователната компания не изплати обезщетение, то лицето, отговорно за настъпване на събитието си остава задължен да обезщетите пострадалото лице. Цената на застраховката варира за различните компани в зависимост от разнообразни критерии. При някои компании е важно дали лицето, което преимуществено ползва МПС е причинявало ПТП през последните три години. За други компании критерии за цената е мястото където основно се управлява МПС, възрастта на водачите, целите за които се използва МПС. При всички компании когато МПС се използва за таксиметрови услуги премията е завишена с около 50 %. При сключване на застраховката следва да се представи на

Застрахователя или неговия агент регистрационния талон на МПС и да се отговори вярно и честно на зададените въпроси при попълване на полицата. При сключване на застраховката с полица не се издава квитанция или разписка за платените суми. Самата полица служи за доказателство, че премията е платена, тъй като е отпечатана под контрола на Министерство на финансите. Възможно е при повече МПС и желание за специфични условия, да се сключи договор със Застрахователя не във формата на полица. Към договора ще бъде приложен опис на застрахованите МПС. Застрахователя е длъжен за всяко МПС да издаде сертификат за застрахователно покритие. Застрахователя следва да предаде на застрахования и знак на Гаранционния фонд състоящ се от стикер и талон. Стикера се залепва в долната лява част на предното стъкло на МПС, а талона се носи винаги с полицата и при проверка застрахования е длъжен да го покажете на контролните органи. По Закона за движението по пътищата може да бъде наложена глоба от 50 лв. ако не е залепен стикера или с 20 лв ако не се носи талона, при условие че все пак имате застраховка.

Датата на сключване на застраховката може да се различава от дата на начало на Застрахователното покритие. Няма никаква пречка да се сключи застраховка на една дата, а срокът на покритие да започне да тече след 1, 2, 5 или повече дни, дори и месеци. Срокът на застрахователното покритие ще е отново една година и то от деня посочен като начало в полицата, а не от деня на сключване.

1.5. Разсрочване на премията и последици: Застрахователната премия може да бъде заплатена изцяло при сключване на застраховката или на разсрочено плащане. Броя и размера на вноските следва да се уговорите със Застрахователя. Ако не бъде заплатна навреме поредната дължима вноска, Застрахователят има право да прекрати застраховката. Това свое право Застрахователят може да упражни едва 15 дни след като е уведомил писмено застрахования за това свое действие. Важно е да се запомни, че ако това предупреждение е вписано в полицата, то застрахования е надлежно уведомен и 15 дни след падежа на поредната вноска застраховката вече ще бъде прекратена. Практическите последици от пропускане на срока за плащане са, че застраховката се прекратява автоматично и при настъпване на ПТП виновното лице ще трябва лично да покрийте вредите, които е причинил. Също така в този случай ще подлежи и на административна санкция. Глобата по Кодекса за застраховане е в размер на 400 до 600 лв. - за физическо лице и 2000 до 5000 лв. за юридически лица.

1.6. Смяна на собствеността: Ако бъде прехвърлино правото на собственост върху МПС през срока на застраховката, същата не се прекратява по право. Всички права и задължения по нея преминават върху новият собственик на МПС. За продавача и за новия собственик на МПС е налице задължение да уведомят Застрахователя в 7-дневен срок от продажбата. В противен случай Застрахователя има право да търси от стария собственик неплатените вноски от Застрахователната премия. Дори и да не бъде уведомен Застрахователя за смяната на собствеността полицата е валидна и при ПТП Застрахователят е длъжен да изплати обезщетение на пострадалото лице.

1.7. Застрахователно събитие: При настъпване на застрахователно събитие – ПТП, застрахованият е длъжен да уведоми своя Застраховател за настъпилото събитие в 7-дневен срок. Пропускането на този срок не е основание Застрахователят да откаже да изплати обезщетение на пострадалото лице. Все пак е добре да бъде уведомен, тъй като от момента на уведомление Застрахователя ще е длъжен да заплати вместо виновното лице и мораторните лихви и разноски, на които евентуално то бъде осъдено. Ако срещу виновното лице бъде заведено гражданско дело, задължително трябва да се привлече Застрахователя в процеса, за да може след това по-лесно да се изисква от него да заплати причинените вреди. Ако е причинена средна телесна повреда при ПТП срещу виновното лице най-вероятно ще бъде заведено наказателно производство за

доказване на вината му. В това производство пострадалото лице може да предяви граждански иск за обезщетяването му. В наказателното производство обаче Застрахователят не може да участва и не е обвързан от размера на обезщетение, който съдът ще определи. Това означава, че ако едно лице е осъдено от наказателен съд да заплати определена сума, Застрахователят може да определи и изплати на пострадалото лице по-малка сума. В този случай за застрахования остава реда на чл. 229 от КЗ, а именно – да заплати обезщетението, на което е осъден и след това да заведе дело срещу Застрахователя да му възстанови тази сума.

Важно е застрахованият да запази всички документи, които има за ПТП, като например протокол за ПТП, полица за застраховка, резултати от проба за алкохол и т.н. Давностния срок по тази застраховка е 5 години и през този период може да се наложи да се доказва, че е налице валидна застраховка.

Важно е да се имат предвид, че юридическите лица отговарят солидарно с работниците си за причинените от тях вреди по време на изпълнение на работата. Това означава, че ако по някаква причина Застрахователят не изплати обезщетение на пострадалото лице, задължени ще бъдат и виновния шофьор и работодателя му.

1.8. Изключения: Смисълът на застраховката на гражданската отговорност е, че Застрахователят плаща вместо виновното лице вредите, които са нанесени на друго лице. Има случай в които обаче застрахователят не е длъжен да заплати вредите или може след като ги изплати да иска от причинителя им да ги възстанови. Застрахователят не е длъжен да заплати вредите причинени на водача на МПС, виновен за ПТП, и на управляваното МПС. Не се заплащат и вредите по багажа превозван в МПС причинило ПТП, както и в някои други случаи описани в чл. 268 от КЗ, а именно:

1. вредите, претърпени от виновния водач на моторното превозно средство;
2. вредите, причинени на имуществото на пътник в моторното превозно средство, управлявано от виновния водач, или на имуществото на член на семейството на виновния водач;
3. вредите, причинени на моторното превозно средство, управлявано от застрахования, както и за вредите, нанесени на имущество, превозвано с това моторно превозно средство;
4. вредите, причинени при използването на моторно превозно средство за участие в състезания, при условие че спазването на правилата за движение по пътищата не е било задължително за участниците в състезанието и ако не е било уговорено друго;
5. вредите, причинени при използване на моторното превозно средство по време на акт на тероризъм или война, при условие че увреждането на третите лица е в непосредствена връзка с такъв акт;
6. вредите, причинени от превозването на радиоактивни, химически или други материали, представляващи повишена опасност;
7. вредите, представляващи замърсяване на околната среда;
8. вредите, произтичащи от загуба или унищожаване на пари, бижута, ценни книжа, всякакви видове документи, марки, монети или други подобни колекции;
9. възстановяване на плащания, извършени от системата на държавното социално или здравно осигуряване при или по повод на смърт или телесно увреждане вследствие на застрахователно събитие;
10. лихви и съдебни разходи, освен в случаите по чл. 223, ал. 2 и 4;
11. обезценка на увреденото имущество.

1.9. Право на регрес: Застрахователят има право да иска обратно от причинителя на вредата заплатеното от него /право на регрес/, когато виновният водач

е управлявал МПС без валидно свидетелство за правоуправление или когато в кръвта му е открито наличие на наркотични вещества или на алкохол с концентрация над 0.5 промила. Важно е да се има предвид, че ако водачът е напуснал мястото на ПТП се приема, че се е отклонил от проверка за наличие на алкохол или наркотични вещества в кръвта и тогава Застрахователят също има право на регрес срещу него.

1.10. Претенция за обезщетение: Пострадалото от събитието лице, трябва да предяви претенция за обезщетение към Застрахователя на виновния водач. За целта трябва при настъпване на ПТП да се изчакат органите на КАТ, да се вземе екземпляр от Протокола за ПТП и да се получи информация кой е Застрахователя на виновния водач. Закона за движение по пътищата дава възможност когато няма спор за вината за ПТП и няма пострадали хора да се съставя двустранен протокол за ПТП /на бланка предоставена от Застрахователите/. Той се съставя от двамата водачи без участието на служител на КАТ. Протокола трябва да бъде изцяло попълнен и подписан от двете страни. След това настъпилото ПТП трябва да се заяви в КАТ и на протокола да бъде поставена заверка от служителя на КАТ, че ПТП е заявено. С така оформеният документ вече може да се заяви претенцията към Застрахователя. Когато се предявява претенция за обезщетение следва на Застрахователя да бъде представен протокол за ПТП, документи за собственост на увреденото имущество и самото увредено имущество за оглед. Ако МПС не е в движение или е увреден недвижим имот Застрахователят ще посети на място за да направи оглед. Пострадалия не е длъжен да представя на Застрахователя копие от полицата на виновния водач. Застрахователят е длъжен да уведоми пострадалия за решението си в 15-дневен срок от представянето на всички документи. Ако Застрахователя изиска други документи, освен първоначално представените, това следва да бъде направено писмено. В противен случай 15-дневния срок тече от момента когато е заявена претенцията. При получаване на обезщетението лицето, което го получава следва да се легитимира. За целта трябва да се представи лична карта или за юридически лица: удостоверение за актуално състояние и пълномощно ако лицето, което получава обезщетението не е управителят на дружеството. Ако решението на Застрахователя е да откаже изплащането на обезщетение пострадалото лице трябва да бъде уведомено за това писмено с мотивиран отказ.

1.11. Обжалване на решението на застрахователя: При условие, че пострадалият не е съгласен с размера на определеното обезщетение, с отказа или решението на Застрахователя се бави, същия може да подаде жалба. Жалбата може да бъде до управляващите застрахователната компания, до Комисията по финансов надзор или до съда. Избор на пострадалия е кое ще предпочете. Подаването на която и да е от жалбите не пречи да се подаде и другата. Във всички случаи обаче трябва да бъде обоснован размера на вредите. Ако вредите са по МПС, те се изчисляват по реда на Наредба № 24 за задължителното застраховане издадена от Комисията по финансов надзор. В приложената към нея Методика е подробно описано как да бъдат пресметнати вредите по МПС. Основен признак е възрастта на МПС. Ако автомобила е в гаранция обезщетението е равно на извършения от оторизиран сервиз на производителя ремонт. За автомобили до 3 години от датата на първата им регистрация не се прилага коефициент на овехтяване, т.е частите, които следва да се подменят се смятат в пълен размер. По желание може да отремонтирате МПС в избран от пострадалото лице сервиз преди да бъде определен размера на обезщетението /не преди огледа на МПС/ и да се представят на Застрахователя фактурите за ремонта. Следва да се има предвид обаче, че ако МПС е по старо от три години от датата на първа регистрация, Застрахователят не е длъжен да признае изцяло стойността на фактурите. Стойността се признава само до определени в методиката нива.

1.12. **Разширяване на териториалното покритие:** Застраховката „Гражданска отговорност” на автомобилистите важи и за територията на ЕС. Това означава, че Застрахователят ще обезщети пострадалите ако е причинено ПТП в чужбина. Между страните-членки на ЕС е подписано Многостранно гаранционно споразумение, по силата на което гражданите на ЕС не се проверяват за наличие на застраховка ГО. Приема се, че ако колата е регистрирана в страна-члена то тя е застрахована. За България това споразумение е в сила от 01.08.07г. Практически това означава, че на границата между държави-членки няма да бъдете проверяван за валидна застраховка ГО. Трябва да се има предвид обаче, че съгласно чл.100, ал.1, т.5 от ЗДвП при напускане територията на страната водача на МПС е длъжен да носи и сертификат „Зелена карта” доказващ наличието на валидна застраховка ГО за чужбина. Такъв сертификат е нужен и когато МПС бъде спряно за проверка в чужбина или когато е причинено ПТП. Този сертификат можете да се получи от Застрахователя. Той е длъжен да снабди с него застрахования ако е налице валидна застраховка ГО. В зависимост от тарифната политика на Застрахователя, сертификатът може да е безплатен, да струва минимална цена или да следва да се заплати и остатъкът от премията, за да го получите. Някой Застрахователи предлагат застраховката „Гражданска отговорност” на автомобилистите с отстъпка от цената ако бъде декларирано, че МПС ще се използва само в България. Така ако се наложи да излизане в чужбина, ще трябва да се доплати цялата стойност на премията за да бъде издаден сертификат „Зелена карта”.

1.13. **„Зелена карта”:** Когато се посещават държави, които не са членове на ЕС трябва задължително да има застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите и за тях. За тези така наречени трети държави Застрахователя предоставя покритие срещу допълнително заплатена премия. За доказване наличието на застраховката ще бъде издаден сертификат „Зелена карта. Сертификатът е идентичен с този за европейските държави. В него обаче е отбелязано, че покритието на застраховката важи за териториите на всички страни участващи в системата „Зелена карта”. Тези държави са изброени на самия сертификат. Такива държави, които са членове на системата „Зелена карта”, но не и на Европейското икономическо пространство са Турция, Сърбия и Македония. Дори и за транзитно преминаване през териториите им следва да е налице сертификат „Зелена карта”.

2. ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЗАСТРАХОВКА „ЗЛОПОЛУКА НА ПЪТНИЦИТЕ”

2.1. **Обхват на застраховката:** Сключването и действието на тази застраховка се урежда от Кодекса за застраховането и Наредба № 24 за задължителното застраховане.

Задължени да сключат застраховката са всички превозвачи които извършват обществен превоз на пътници на територията на България. Превозът трябва да се извършва с автобус, таксиметров автомобил, въздухоплавателни средства или морски/речни плавателни съдове. Собствениците на въжена линия /лифт/ или влек, напр. ски-влек, също трябва да сключат такава застраховка. Автобус е моторно превозно средство, което е с над 8 седящи места за пътници. Следователно и всички маршрутни такситата следва да имат такава застраховка. Застраховката следва да се сключи веднага след като бъде издаден лиценз за превозвач. Срокът на застраховката е не по-малък от една година. Застрахован при тази застраховка е превозвача, но обезщетение се изплаща на пострадал пътник. Водачите и обслужващият персонал /напр. стюарди/ не се ползват от тази застраховка. За тях по желание на собственика може да бъде сключена доброволна застраховка злополука. Минималната застрахователна сума за която трябва да е сключена застраховката е 20 000 лв. за всяко събитие и за всеки пътник. Когато се сключва такава застраховка е добре да се изиска

от Застрахователя да издаде Удостоверение за застраховката. Това е негово задължение. Задължение на застрахования е да постави това удостоверение на видно място в превозното средство.

2.2. Застрахователна премия: Съществуват два начина за формиране на застрахователната премия. Единият е като твърда сума за всяко пътническо място. Другият е като процент от приходите от превоз на пътници за период от време. Всеки превозвач има възможност да пресметне и определи кой от двата варианта ще му бъде по-изгоден.

2.4. Изплащане на обезщетение: Обезщетение от Застрахователя се изплаща при настъпили смърт и/или трайна неработоспособност вследствие злополука. Събитието е покрито по застраховката ако злополуката е настъпила на територията на България по време на пътуване. Във времето на пътуване се включва и качването и слизането на пътниците от превозното средство. При настъпване на злополука задължение на превозвача е да уведоми Застрахователя за събитието. Друго важно задължение на превозвача е да състави акт за настъпилата злополука и в десетдневен срок да представи препис или копие от него на Застрахователя. Това задължение отпада ако акт за събитието е съставен от надлежния орган по контрол на транспорта – КАТ, ДАИ или др. При тази застраховка не се изследва въпроса за вината за настъпване на събитието. Достатъчно е да има увредено лице при злополука докато е траело пътуването. За да докаже своята претенция, пострадалото лице трябва да представи на Застрахователя билет, карта или друг документ доказващ, че е било пътник. Издаването на билети на пътниците помага на превозвачите да „отклонят” претенцията на пострадалите пътници и да ги насочите към Застрахователя. Иначе за всички настъпили увреждания отговорен остава превозвачът.

2.5. Предявяване на претенция: Ако са използвани услугите на превозвач и по време на пътуване настъпи злополука, то пострадалото лице следва да предяви претенцията си пред Застрахователя на превозвача. За да бъде уважена претенцията трябва да се представят следните документи:

- писмено искане /обикновено по образец на Застрахователя/;
- билет карта или друг документ за пътуването **в оригинал**;
- акт за злополуката;
- при смърт – препис от акта за смърт и удостоверение за наследници;
- при неработоспособност – решение на ТЕЛК;
- болнични листове, протоколи от Лекарски консултативни комисии /ЛКК/

и други документи доказващи вредите.

Ако все още няма произнасяне на ТЕЛК Застрахователят назначава собствена комисия която се произнася за тежестта на уврежданията. Срокът за произнасяне по претенцията е 15 дни от представяне на всички изисквани документи.

3. Задължителна застраховка на работниците и служителите за риска „трудова злополука”

Нормативно застраховката е уредена в Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) и Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука” (НЗЗРСРТЗ) (обн. в ДВ, бр.15/2006 год.). ЗЗБУТ и НЗЗРСРТЗ въвеждат и уреждат задължително застраховане на определени категории работници и служители, които са изложени на висок риск от настъпване на „трудова злополука” при изпълняване на служебните си задължения. Очертават се индустриални браншове и професии, със степен на травматизъм, по-висок от средния за страната, и за тях е въведена задължителната застраховка.

„Трудова злополука” е: *всяко внезапно увреждане на здравето, станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа,*

извършена в интерес на предприятието, когато е причинило неработоспособност или смърт. (чл. 55, ал.1 от Кодекса за социално осигуряване)

В случай, че пострадалият е увредил умишлено здравето си, не е налице „трудова злополука“.

3.1. Кръг на подлежащите на задължително застраховане работници и служители (застраховани лица): На задължително застраховане за риска „трудова злополука“ подлежат само работниците и служителите, които са изложени на висок риск от настъпване на „трудова злополука“.

Работниците/служителите, които подлежат на задължително застраховане, се определят от работодателя с писмена заповед, **след консултации със службата по трудова медицина и с комитета/групата по условия на труд и в съответствие с оценката на риска** (чл.4 от НЗЗРСРТЗ). Провеждането на тези консултации се удостоверява с протокол. С колективен трудов договор и при доказана необходимост и реализиран риск, допълнително могат да се определят работници/служители, които подлежат на задължително застраховане по риска „трудова злополука“ (чл.4, ал.2 от НЗЗРСРТЗ).

Спазването на процедурата за определяне на кръга от лица, които подлежат на задължително застраховане по реда на НЗЗРСРТЗ е от изключителна важност. Неспазването ѝ, както и включване на лица, в кръга на застрахованите по задължителна застраховка „трудова злополука“ без основание (напр. поради ниска степен на риск от настъпване на Застрахователно събитие), може да доведе до отказ на Застрахователя да изплати Застрахователно обезщетение за такова лице при настъпване на събитие.

3.2. Застрахователна премия: Застрахователната премия е за сметка на работодателя. Застрахователната премия по застраховката може да е годишна или месечна. Това зависи от срока на трудовия договор.

3.3. Контролен орган, следящ за спазване на изискването за сключване на застраховката: контролът е възложен на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“.

3.4. Покрити рискове по застраховката:

- смърт на застрахованото лице вследствие на трудова злополука;
- трайно намалена работоспособност вследствие на трудова злополука;
- временна неработоспособност вследствие на трудова злополука;

Временната неработоспособност и степента на трайно намалената работоспособност се удостоверяват с болнични листове и експертни решения, издадени от съответния компетентен орган.

3.5. Застрахователна сума по застраховката:

Застрахователната сума се определя на базата на месечната брутна работна заплата към момента на сключване на застраховката и не може да бъде по-малка от 7-кратния размер на годишната брутна работна заплата на съответния работник/служител за 12-те месеца, преди момента на сключване на застраховката (чл... от НЗЗРСРТЗ).

3.6. Застрахователно обезщетение

В зависимост от настъпилото Застрахователно събитие, обезщетението е в различен размер:

- **при смърт на застрахованото лице** – обезщетението е в размер на Застрахователната сума и се изплаща на законните наследници на починалото лице.

- **при трайно намалена работоспособност** – обезщетението е процент от Застрахователната сума за съответния работник/служител, равен на процента трайно намалена работоспособност, установен от съответния компетентен орган на медицинската експертиза на работоспособността.

- **при временна неработоспособност** – обезщетението е процент от месечната брутна работна заплата, за всеки започнат месец временна неработоспособност, в зависимост от продължителността на загубената работоспособност:

- = над 10 до 30 календарни дни включително – 3%
- = над 30 до 60 календарни дни включително – 5%
- = над 60 до 120 календарни дни включително – 7%
- = над 121 календарни дни – 10%

Процентът на трайно намалена работоспособност се определя от съответния компетентен орган на медицинската експертиза на работоспособността, в 3-месечен срок от постъпване на необходимите документи при него. Когато застрахованото лице е имало определен процент трайно намалена работоспособност преди настъпване на трудовата злополука, този процент не се отчита при определяне процента на трайно намалената работоспособност вследствие на злополуката (чл.9, ал.5 от НЗЗРСРТЗ).

3.7. Необходими документи за изплащане на Застрахователно обезщетение:

1. писмено искане;
2. копие от Застрахователен договор;
3. препис от акт за смърт и удостоверение за наследници (само в случай на настъпило Застрахователно събитие „смърт вследствие на трудова злополука”);
4. копие от документите за временна неработоспособност или за трайно намалена работоспособност (болничен лист, експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК и др.);
5. разпореждане на съответното териториално поделение на НОИ за приемане на злополуката за трудова;
6. други документи, имащи значение за определяне на Застрахователната сума или обезщетение.

Срокът за изплащане на дължимото Застрахователно обезщетение или сума е 15 (петнадесет) дни след представяне на всички, посочени в Застрахователния договор, документи.

3.8. Погасителна давност за получаване на Застрахователно обезщетение.

Предвиден е общия петгодишен давностен срок от настъпване на Застрахователното събитие. След изтичане на този срок, застрахованото лице (съответно неговите наследници при настъпване на Застрахователно събитие „смърт вследствие на трудова злополука”), губят правото си на съдебна защита за претенцията си за изплащане на Застрахователно обезщетение.

3.9. Срок на Застрахователния договор.

Срокът на Застрахователния договор е минимум 1 месец и максимум 12 месеца. Преди изтичането му следва да се продължи, в случай, че работника/служителя продължава да работи по трудов договор.

3.10. Форма на сключване на Застрахователния договор.

Задължително се сключва в писмена форма. Възможно е да се сключи като индивидуална Застрахователна полица за всеки от определените работници/служители или като групов Застрахователен договор за целия кръг от определените работници/служители.

3.11. Срокове за плащане на Застрахователната премия.

В зависимост от постигнатото съгласие между строителната фирма и Застрахователя, могат да се уговорят различни времеви варианти за плащане на Застрахователната премия – наведнъж в началото на действие на договора или разсрочено (на месечни, тримесечни или шестмесечни вноски или при други схеми, договорени между страните – чл.14, ал.2 от НЗЗРСРТЗ). Сключването на полица при разсрочено плащане на Застрахователната премия, при определени условия крие риска

от автоматичното ѝ прекратяване, в случай, че застрахованото лице не погасява в срок задълженията си.

3.12. Отговорност на Застрахователя

Застрахователят носи отговорност по Застрахователния договор при смърт или намалена работоспособност на работник/служител **само от „трудова злополука“** и до размера на Застрахователната сума за всеки работник/служител, определена за този работник/служител в Застрахователния договор.

4. Задължителни застраховки в строителството.

4.1. Задължение за застраховане: По силата на чл. 171 от Закона за устройство на територията /ЗУТ/ лицата участващи в строителния процес застраховат своята професионална отговорност за вреди, причинени на други участници в строителството и/или на трети лица, вследствие на неправомерни действия или бездействия при или по повод изпълнение на задълженията им. Задължени да сключат застраховка на професионалната си отговорността са:

1. проектантът – за изработване на инвестиционни проекти;
2. консултантът – за извършване на оценка за съответствие на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите и/или за упражняване на строителен надзор;
3. строителят – за цялостно изпълнение на строителството или на отделни видове строителни и монтажни работи;
4. лицето, упражняващо строителен надзор – за строежи от пета категория, в случаите, когато по желание на възложителя се изпълнява надзор;
5. лицето, упражняващо технически контрол по част "Конструктивна" на инвестиционния проект, за който не е извършена оценка за съответствие от консултант.

4.2. Застрахователно покритие: Застрахователят покрива имуществените и неимуществени вреди на трети лица предявени писмено в срока на действие на застраховката. По силата на закона по тази застраховка са покрити и съдебните разноски на застрахования. Застрахователят покрива отговорността и за действия на застрахования от преди началото на застраховката – ретроактивна дата. Това покритие е ограничено назад във времето до първоначалното започване на дейността, но не повече от 5 години. За да се използва това допълнително покритие, вредите на третите лица трябва да са възникнали в периода на действие на застраховката.

Напр.: Строител извършва строеж на сграда. 4 години след предаване на строежа се проявява дефект в строежа. Собствениците на сградата /увредените лица/ могат да предявят претенция към Застрахователя на строителя. Претенцията се предявява към текущия Застраховател /през 4-та година/, а не към Застрахователя към момента на строежа.

Всички изброени по-горе в т.4.1. лица са задължени ежегодно да подновяват застраховката си. При прекратяване на дейността си тези лица са длъжни да сключат застраховка с покритие 5 години за в бъдеще.

4.3. Минимални Застрахователни суми и премия: В Наредба за условията и реда за задължително застраховане в проектирането и строителството /Обн. ДВ. бр.17 от 2 Март 2004г./ са определени минималните Застрахователни суми, за които участниците в строителството следва да подържат застраховки. Сумите са различни в зависимост от това каква е ролята на участника в строителството и каква категория е строежа. За проектантите, консултантите и надзорниците минималните суми са от 35 000 лв. до 300 000 лв. в зависимост от категорията на строежа. За строителите тези суми са от 70 000 лв. до 600 000 лв. По свое желание или по настояване на инвеститора участниците в строителството могат да сключат застраховки и за по-високи застрахователни суми. Възложителят има право да откаже плащане на изпълнителя ако

той няма сключена застраховка за минималните суми.

Минималната Застрахователна премия е едно на хиляда от Застрахователната сума, но не по-малко от 50 лв.

Реда за предявяване на претенция към Застрахователя при настъпване на вреди за трети лица е както при застраховка „ГО” на автомобилистите /вж. т. 1.9 и 1.10/.

5. Други задължителни застраховки:

5.1. Застраховка на професионални отговорности: В редица закони са въведени различни видове задължителни застраховки. Най-често това са задължителни застраховки на професионалната отговорност. Задължения за такива застраховки са въведени за лица упражняващи професия или дейност, която представлява особена опасност или от която могат да произтекат вредни последствия за трети лица. Задължения да сключат и подържат застраховка на професионалната си отговорност имат:

- адвокати;
- нотариуси;
- частни съдебни изпълнители;
- синдици;
- регистрирани одитори;
- доставчици на удостоверителни услуги /електронен подпис/;
- туроператори;
- превозвачи;
- лица оправомощени да извършват дейности по геодезия и картография по Закона за геодезията и картографията;
- правоспособни лица по Закона за кадастъра и имотния регистър;
- лица за оценяване на съответствието на стоките по Закона за техническите изисквания към продуктите
- охранители боравещи с огнестрелно оръжие
- възложителят и главният или координиращ изследовател по повод провеждане на клинично изпитване на лекарствата;

Лимитите и конкретните условия по различните застраховки на професионална отговорност се уреждат освен в КЗ и в отделните нормативни актове, въвеждащи задължение за сключването им.

5.2. Други задължителни застраховки: В други закони се въвеждат различни видове задължителни застраховки. Например:

- Туроператорът или туристическият агент е задължен да сключва застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста" при пътувания извън страната;
- Залогодателят, запазил държането на заложеното имущество, е длъжен да застрахова заложеното имущество за своя сметка срещу общоприетите в търговския обмен рискове по начин, който осигурява възможност на заложния кредитор да се ползва от Застрахователното обезщетение;
- Децата участващи в различните форми на организиран отход и туризъм задължително се застраховат за тяхна сметка или за сметка на организатора;
- Чужденците, които пребивават краткосрочно в страната или преминават транзитно през нея, са длъжни да имат сключена здравна осигуровка или застраховка, покриваща разходите за лечение и болничен престой за времето на пребиваване в страната, доколкото друго не е предвидено в международен договор, по който Република България е страна;

Важно е преди започването на нова дейност доброто запознаване с нормативните актове, които я уреждат за да може да посрещнати изискванията им и да не се пропусне задължението за застраховане.